

**Донецька обласна універсальна наукова бібліотека
ім. Н. К. Крупської
Відділ науково-методичної роботи
і соціологічних досліджень
Краснолиманська міська
централізована бібліотечна система**

**БІБЛІОТЕКИ
МІСТА КРАСНИЙ ЛИМАН**

*Збірка інформаційних матеріалів
до XI обласного зльоту бібліотекарів села*

Донецьк 2008

ББК 78.34(4 Укр)7
Б 59

Бібліотеки міста Красний Лиман : зб. інформ. матеріалів до
ХІ обласного зльоту бібліотекарів села / Донец. обл. універс. наук.
б-ка ім. Н. К. Крупської, Краснолиман. міськ. ЦБС ; уклад. :
І. А. Пилипенко, Н. М. Охріменко. – Донецьк : Сх. вид. дім, 2008. –
20 с.

Укладачі:	І. А. Пилипенко, Н. М. Охріменко
Редактор:	О. В. Рязанцева
Відповідальний за випуск:	Н. П. Авдєєнко
Комп'ютерний набір:	В. І. Копійка

© Донецька ОУНБ
ім. Н. К. Крупської, 2008
© Краснолиман.
міськ. ЦБС, 2008

ВСТУП

Краснолиманщина – прадавня слов'янська земля. Славетна вона лісами, перелісками, гаями, ріками, озерами. Дивовижним є край будь-якої пори року, але особливо – влітку, коли на полях колоситься золота пшениця, в садках зріє полуниця, духмяні яблука, груші, а в річках виграє срібляста риба.

Краса цього краю приваблює тисячі жителів Донбасу, України, країн близького зарубіжжя, які їдуть до будинків відпочинку, пансіонатів, оздоровчих таборів, турбаз, щоб повноцінно відпочити, поспілкуватися з природою.

Краснолиманщина пишається не лише природою, а й людьми. Ця земля є батьківщиною 14 Героїв Радянського Союзу, 9 Героїв Соціалістичної Праці, 3 повних кавалерів орденів Слави та двічі Героя Радянського Союзу космонавта Л. Д. Кизима.

Населення міста і району, яке нараховує більш ніж 46 тис. мешканців, обслуговують 25 бібліотек централізованої бібліотечної системи. Сьогодні бібліотеки є одним із важливих елементів соціальної інфраструктури, які акумулюють та розповсюджують інформацію за допомогою традиційних та новітніх джерел.

Постійно вдосконалюють роботу 12 спеціалізованих бібліотек, які позиціонують себе як осередки національної культури, центри популяризації народних звичаїв, здорового способу життя, вивчення історії рідного краю, сімейного виховання, освітньої, меморіально-музейної, природоохоронної, розважально-дозвілдової діяльності.

Для мешканців 12 населених пунктів, які не мають стаціонарного обслуговування, організовано позастаціонарне – за допомогою 5 бібліотечних пунктів, 10 книгонош, 5 волонтерів.

Люди похилого віку, ветерани війни та праці, а це майже 200 чол., обслуговуються за домашнім абонементом. Влітку на турбазах діють 4 пересувні читальні зали.

Загальний бібліотечний фонд складає більш ніж 422 тис. пр. Незважаючи на фінансові труднощі, в поточному році міськвиконком

виділив на поповнення фонду 40 тис. грн, у т. ч. 20 тис. грн – на передплату періодичних видань.

Бібліотечна статистика засвідчує, що щорічно книгозбірнями користуються понад 25 тис. відвідувачів, яким видається понад 525 пр. книг, журналів, газет.

Сьогодні в бібліотечних закладах відбуваються важливі зміни, спрямовані на підвищення їх ролі в житті місцевих громад. Розширюються функції бібліотек та діапазон наданих послуг. Бібліотеки максимально наближаються до населення, беруть участь у житті громади, свою діяльність орієнтують на задоволення запитів користувачів, забезпечення їхніх інформаційних потреб. Продовжується розвиток партнерських стосунків із місцевою владою, різними організаціями та установами. Джерелом формування громадської думки про бібліотеки є газета «Зоря», на шпальтах якої щорічно розміщуються до 30 статей, інформаційних повідомлень про діяльність бібліотек системи.

Більш ефективному обслуговуванню мешканців Красного Лиману сприяє покращення матеріально-технічної бази бібліотечних закладів. У минулому році ЦМБ придбала комп'ютер, Кіровська та Рідкодубівська сільські бібліотеки покращили умови обслуговування користувачів за рахунок переведення в теплі й затишні приміщення шкіл.

Діяльність бібліотек міста багата і різноманітна. Вони здійснюють популяризацію краєзнавчих знань, проводять роботу з патріотичної, екологічної, правової освіти, популяризації національного художнього надбання. Формами залучення користувачів до бібліотек виступають як традиційні, так і інноваційні заходи: конкурси на знання норм права, вечори солдатських традицій, музичні літописи, уроки екологічної культури, природничі цікавинки, обряди-звичаї та ін.

Як і раніше, популярними є 22 клуби за інтересами, а також літоб'єднання «Промінь». Вони збирають користувачів різного віку, сприяють розкриттю їхніх творчих можливостей, задоволенню інформаційних потреб та потреб у міжособистому спілкуванні.

*В. І. Теліус, директор
Краснолиманської міської ЦБС*

БІБЛІОТЕКА ЯК ЦЕНТР ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ПРАВОВИХ ОРІЄНТИРІВ

З досвіду роботи міської бібліотеки-філії № 1

Правове просвітництво та виховання морально здорової людини працівники міської бібліотеки-філії № 1 розглядають як один із головних напрямків своєї діяльності, яка здійснюється згідно з міськими та регіональними програмами правової просвіти населення до 2010–2011 рр., з проблем подолання дитячої бездоглядності, алкоголізму, наркоманії, СНІДу.

На жаль, бібліотека має обмежені інформаційні ресурси, що не дозволяє повноцінно забезпечувати індивідуальні та групові інформаційні потреби правового характеру. Тому бібліотечні працівники роблять акцент на масовій роботі, використовуючи різноманітні форми, як традиційні, так і інноваційні: анкетування, брейн-ринги, ток-шоу, виставки-імпульси тощо.

Найважливішою формою популяризації літератури правової тематики в бібліотеці залишаються книжкові виставки, серед яких виставка «Моя держава – Україна», виставка-імпульс «Діти: злочин і кара», виставка-застереження «Україна та СНІД» та ін. Враховуючи брак книжок відповідного змісту, бібліотекарі наповнюють виставки матеріалами з періодичних видань, а саме з рубрик «Консультації юриста». На цих виставках також представлені папки «Ти і закон», «Право і мораль», які містять ксерокопії статей, що були розміщені у газетах під рубриками «Експрес-консультація», «Правовий всеобуч» тощо. Пошуку необхідної інформації допомагають відповідні розділи в систематичному каталозі та в СКС.

Продовжується практика підготовки рекомендаційних списків з морально-правової тематики. Затребуваними юними відвідувачами бібліотеки є списки літератури за такими темами: «Тютюнопаління – це не для мене!!!», «Права і закони у твоєму житті», «У опасной черты».

Бібліотекарі розуміють, що правове виховання починається в сім'ї, тому щорічно на батьківських зборах у дитячому садку, що розташований поруч, вони проводять бесіди «Які ми батьки?», «Фізичне насильство в сім'ї», на яких йдеться про формування майбутнього громадянина країни, вплив фізичного насильства на дитину, її подальший розвиток як особистості. На одному із заходів батькам було запропоновано тест «Чи хороші ви батьки?», який ставив за мету з'ясувати не тільки ставлення батьків до своїх дітей, але й роль книги в родинному вихованні.

Аналогічні бесіди проводяться і на батьківських зборах у ЗОШ № 3 в молодших класах. Під час цих бесід бібліотекарі проводять огляди періодичних видань, а саме статей, що висвітлюють питання виховання дітей, пропонують рекомендації для батьків «Крадіжки серед дітей. Як з цим боротися?», підготовлені з використанням педагогічної та правової літератури.

Проблема правового захисту сім'ї та дитинства перебуває в центрі уваги міжнародної спільноти. З урахуванням цього бібліотека-філія № 1 особливого значення надає інформаційному забезпеченню прав дітей, які внаслідок своєї вразливості, фізичної і розумової незрілості потребують особливої охорони і піклування з боку батьків і суспільства.

У дитячому відділенні бібліотеки для дітей молодшого та середнього шкільного віку оформлений інформаційний куточок «Правова допомога», де представлений матеріал, який інформує дітей про їхні права. Ознайомившись із відповідною літературою, діти вчаться застосовувати свої знання на практиці. Для цього бібліотекарі проводять заходи у вигляді гри, під час якої маленькі читачі усвідомлюють не тільки свої права, а й обов'язки. Таким чином формуються основи етичної поведінки, виховуються почуття товариських стосунків, повага до рідних, турбота про ближнього.

З 1995 р. на базі бібліотеки діє правовий клуб «Закони нашого життя», мета якого – формування правових знань та підвищення правової свідомості і правової культури в юнацтва. З 2006 р. клубом керує завідувачка бібліотеки Наталія Володимирівна Роменська, яка докладає багато зусиль для того, щоб ознайомити молодь з основами законодавства, висвітлити тему моральної та юридичної відповідальності за необачливі вчинки, неправомірну поведінку та правопорушення.

Членами клубу є учні 10-х–11-х класів ЗОШ № 3, які виявили бажання здобути основи правових знань, що стануть у нагоді в подальшому повсякденному житті. Клуб «Закони нашого життя» має Статут, де викладені загальні положення, цілі, завдання, організація діяльності. Ефективній роботі клубу сприяє його тісна співпраця з дільничним інспектором С. В. Полупаном, службою у справах неповнолітніх, керівництвом школи та класними керівниками 10-х–11-х класів, викладачем права, центром позашкільної роботи. До участі в засіданні клубу залучаються також читачі-юристи та студенти – випускники юридичних факультетів, які допомагають висвітлити актуальні питання правового життя країни, надають консультаційну допомогу не тільки членам клубу, але й іншим відвідувачам бібліотеки.

У рамках клубу проводяться різноманітні заходи як камерного характеру, так і такі, що розраховані на широку аудиторію. Чимало корисного дізналися учасники під час проведення уроку державності «Конституція – оберіг нашої держави», розповіді-вікторини «Символіка незалежної України», акції-попередження «Мандрівка на острів СНІД», ток-шоу «Твоя цигарка отруює оточуючих», уроку правознавства «Молодь і злочинність», турніру правознавців «Злочин і кара, або Як захистити себе», бесіди-зустрічі «Безпритульність і дитяча злочинність – наші біди».

Широкого резонансу набула акція-попередження «Мандрівка на острів СНІД», у якій взяли участь члени клубу та його гості. Присутні дізналися про ситуацію стосовно ВІЛ/СНІДу в регіоні, ознайомились із виставкою малюнків своїх однолітків, яка стала втіленням думок юнаків та дівчат про цю страшну хворобу, спонукала до роздумів про майбутнє.

Мета конкурсу правознавців «Злочин і кара» – допомогти краще зорієнтуватись у кримінальному законодавстві, запобігти скоєнню будь-яких карних злочинів. Юнакам були запропоновані реальні правові ситуації, які вони мали вирішити. Цікавим елементом турніру стала літературна гра за творами Конан Дойля. Одні учасники заходу виконували ролі літературних героїв письменника, які скоїли злочини, інші – ролі героїв, що їх розслідували. Турнір оцінювало поважне журі, до складу якого входили представники правоохоронних органів.

Не залишило молодь байдужою ток-шоу «Твоя цигарка отруює оточуючих», у якому взяли участь медичні працівники, вчителі,

батьки. Деякі з учасників вперше дізналися про законодавчі акти, що забороняють паління в громадських місцях, та про штрафні санкції за їх порушення. Юнакам було запропоновано анонімне анкетування, яке дозволило з'ясувати їх ставлення до проблеми паління, зокрема раннього. Під час обговорення результатів анкетування бібліотекарі зробили огляд статей із періодичних видань за темою заходу. Доречними були пам'ятки «Якщо ти вирішив кинути палити», з яких учасники заходу дізнались про засоби, що допомагають позбутися згубної звички, зокрема про народні рецепти, що полегшують боротьбу з тютюновою залежністю.

Усвідомлення учасниками клубу шкоди тютюнопаління призвело до рішення створити агітбригаду. Мета її діяльності – популяризація здорового способу життя шляхом проведення виїзних заходів в інших школах міста. Перші кроки зроблено, підготовлено захід «Хочешь быть здоровым – будь, это – правильный путь», провідною темою якого стало висвітлення проблем, пов'язаних із шкідливими звичками – тютюнопалінням, вживанням алкоголю, наркотиків – і популяризація здорового способу життя за допомогою літературних джерел відповідної тематики.

Діяльність міської бібліотеки-філії № 1 доводить, що і в складних економічних умовах заклади культури можуть зробити внесок у справу формування освіченої, грамотної у правовому відношенні особистості.

КРОК У БЕЗСМЕРТЯ

З досвіду роботи Шандриголівської сільської бібліотеки-філії № 21

Невпинно лине час, відносячи від нас все далі буремні події Великої Вітчизняної війни. І чим далі відходять ті роки, тим виразніше, яскравіше постають перед нами ті, хто на своїх молодих плечах винесли тягар війни, полягли смертю хоробрих у запеклому двобої з гітлерівськими загарбниками.

Тема Великої Вітчизняної війни завжди була і залишається провідною в роботі Шандриголівської сільської бібліотеки-філії, що має статус центру відродження рідного краю. У своїй діяльності завідувачка бібліотеки Олександра Іванівна Волошина керується гаслом: «Не дати забути про подвиги земляків, донести їх велич до розуму і сердець молоді».

Бібліотечний працівник робить все можливе, щоб книгозбірня якнайкраще відповідала своєму призначенню. У бібліотеці створений домашній затишок, зі смаком оформлений інтер'єр. Привертає увагу відвідувачів організація відкритого доступу до бібліотечного фонду, його систематично-тематична розстановка враховує смак і уподобання користувачів. Фонд розташований на тематичних стелажах: «Алея мужності і слави», «Історична площа», «Рідну домівку, рідне слово, як треба нам їх берегти», «Подорож до країни Журналії» та ін.

Почесне місце займає куточок «Пам'яті героя присвячується», оформлений на честь Петра Лаврентійовича Гутченка, який разом із житомирянином Олександром Покальчуком у 1942 р. здійснив безсмертний подвиг: в рішучу хвилину бою за станицю Клетська (Росія) вперше в історії Великої Вітчизняної війни закрити своїм тілом амбразуру ворожого дзоту. За свій подвиг П. Гутченко був посмертно нагороджений орденом Леніна і навечно занесений до списку військової частини. Своєрідною візитівкою бібліотеки є портрет

героя, намальований ще на початку 70-х рр. викладачем початкових класів сільської школи Й. У. Регеном. Цей портрет з особливою пошаною зберігається в бібліотеці протягом багатьох років.

У центрі куточка розташований альбом «Він наш земляк, він наша слава», сторінки якого розповідають про короткий життєвий та бойовий шлях юнака, який у 21-річному віці пішов у безсмертя героєм. Альбом – це результат багаторічної пошукової роботи, яку здійснювали бібліотекарі за підтримки працівників відділу культури, райкому комсомолу, редакції місцевої газети, шкільних друзів П. Л. Гутченка. Сторінки альбому знайомлять із родиною героя, його дитинством, шкільними роками. Тут представлена копія атестата від 20 червня 1939 р., висвітлена його юнкорівська діяльність у районній газеті, робота коректором газети «За темпи». З особливим хвилюванням відвідувачі бібліотеки знайомляться зі сторінками, які розповідають про його воєнні роки, місяці чекання рідними звістки, яке обірвалось коротким повідомленням: «Погиб смертью храбрых в боях за нашу Родину».

В альбомі зберігається копія повідомлення з Центрального музею Збройних сил у м. Москва та свідоцтва про встановлення на місці подвигу П. Л. Гутченка меморіальної дошки, а в станиці – пам'ятного обеліска.

У розділі «Вічна слава герою» представлені світлини, де зображені ці пам'ятні знаки, фоторепортажі поїздок делегацій односельців у станицю Клетська, відомості про зв'язки родини героя та його друзів із військовою частиною, статті з газети «Зоря».

Привертає увагу відвідувачів бібліотеки й розгорнута виставка-розповідь «Хто зберіг любов до краю і не зрікся роду, того ім'я не вмере ніколи в спогадах народу», де зібрані свідчення про спадкоємність подвигу земляків-героїв. Шандриголівська земля віддає шану воїну-інтернаціоналісту Володимиру Мельнику, який для односельців навечно залишився 20-річним.

У бібліотеці було проведено анкетування юнаків та молоді, мета якого – дізнатися, що їм відомо про подвиги односельців. Анкети містили такі запитання:

- Що ти знаєш про подвиги шандриголівських героїв-земляків?
- Як пройшли їхні дитячі та шкільні роки?
- Хто із героїв удостоєний посмертно високої урядової нагороди?

– Хто перший здійснив безсмертний подвиг – Олександр Матросов чи Петро Гутченко?

– Як увічнена пам'ять наших земляків?

– Хто написав портрет П. Гутченка, що зберігається в сільській бібліотеці?

– Що стане прикладом на твоєму життєвому шляху?

Аналіз анкет показав, що юні відвідувачі бібліотеки з розповідей близьких знають про безсмертний подвиг та шанують пам'ять загиблих. Вони схвально ставляться до таких заходів, як День пам'яті земляка, що відбувається щорічно 4 вересня. Цього дня школярі збираються на урочисту лінійку, де беруть зобов'язання ніколи не забувати про подвиги земляків, бути достойними їх пам'яті.

У залі слави відбуваються вечори-реквієми, під час яких мешканці села запалюють скорботні свічки, покладають квіти до портрета героя, хвилиною мовчання вшановують пам'ять Петра Гутченка.

Стало традицією щорічне відзначення Дня Перемоги. На свято запрошуються ветерани Великої Вітчизняної війни, близькі загиблих, тих, хто поліг смертю хоробрих у битвах за рідну землю. Вшанування героїв відбувається біля Стели пам'яті, куди покладаються квіти, а також звучать слова подяки односельців за героїзм та подвиг земляків. Завершується свято молебнем та поминальним обідом, організованим сільською радою.

Бібліотека надає допомогу учням школи при написанні творів, рефератів на тему Великої Вітчизняної війни. Для пошуку інформації використовується спеціальна рубрика в предметно-інформаційній картотеці «Наш край не обійшла війна», тека – накопичувач газетних вирізок «Навіки в пам'яті народній», фонд виконаних довідок.

Тема патріотичного краєзнавства обговорюється на засіданнях клубу «Рідна земле моя». Учасників клубу не залишили байдужими такі заходи, що були проведені у межах клубу, як патріотичні години «Пам'ять про подвиг нашого земляка буде жити вічно», обговорення статей «Ми про подвиг пам'ятаємо», уроки пам'яті «Герої нашого села», домашні твори «Що я буду пам'ятати з історії Великої Вітчизняної війни».

Бібліотека і надалі продовжуватиме роботу з патріотичного виховання, адже важливим у її діяльності є формування високого почуття любові до рідної землі та людей високого духу.

ЗБЕРЕЖЕМО СМАРАГДОВУ КРАСНОЛИМАНЩИНУ

З досвіду роботи Криволуцької сільської бібліотеки-філії № 12

Вирішення глобальних світових проблем неможливе без розв'язання проблем рідної землі, зокрема екологічних. Враховуючи це, завідувачка Криволуцької сільської бібліотеки Задорожня Наталія Олексіївна основним завданням діяльності бібліотеки – Будинку природи вважає формування екологічної свідомості мешканців села Крива Лука, почуття особистої відповідальності кожного за збереження навколишнього середовища.

Робота бібліотеки організована за такими напрямками:

- покращення іміджу бібліотеки як центру екологічного виховання;
- вивчення екологічної ситуації краю за допомогою бібліотечних методів;
- формування екологічного світогляду користувачів шляхом популяризації екологічних знань;
- співпраця зі спеціалістами-екологами.

Екологічна просвіта починається з організації бібліотечного простору. Сьогодні Криволуцький Будинок природи неможливо уявити без оригінального оформлення – це опудала птахів та звірів, що мешкають на території Краснолиманщини, поробки із природного матеріалу, сухоцвітів, що створюють відповідну атмосферу, бажання спілкування з природою, захищати її.

Важливе значення надається розкриттю фонду, організації книжково-ілюстративних виставок із циклу «Ми мусимо пам'ятати: одна на всіх у нас земля і рідна мати!», які доповнюються фоторепортажем «Моє село – для мене ти єдине», основною задачею якого є розкриття важливої думки: «Не можна зруйнувати таку красу». Тут представлені фотографії світанкового Сіверського Дінця, оповитого сизо-молочним туманом у перших променях сонця, вечірньої пори над оселями селян, сіро-білих переливів крейдяної

гори з пагорбами, ярами, на яких цупко тримається своїм корінням рослинність. Вписалась в інтер'єр бібліотеки екологічна гілка побажань, на паперовому листі якої відвідувачі залишають свої вітання матінці-землі.

Як і в більшості міст та районів Донеччини, екологічна ситуація на Краснолиманщині є складною. Її вивчення бібліотека здійснює шляхом бібліографічного дослідження «Зелений глобус», що представляє собою аналіз публікацій з екологічних проблем на шпальтах місцевої газети «Зоря». У результаті аналізу утворився своєрідний банк даних, які доводяться до відома громади шляхом проведення різноманітних форм просвітницької діяльності.

Інформаційне забезпечення екологічних проблем рідного краю бібліотека здійснює за допомогою довідково-бібліографічного апарату: предметно-інформаційної та краєзнавчої картотек, які постійно поповнюються новими рубриками: «Екологічні проблеми Донбасу»; «Охоронні території Краснолиманщини»; «Пам'ятні дати з екології»; «Екологічні катастрофи» тощо.

У роботі з виховання екологічної культури акцент робиться на учнівську молодь, яка знаходиться на етапі формування життєвих цінностей. Формуванню екологічної свідомості, навчальному процесу сприяють теки-накопичувачі, що містять інформаційно-рекламні листки на нові видання цієї тематики, екологічний словник, фактичний та статистичний матеріал щодо екологічної ситуації в області, місті, екокалендарі, дайджест «Будем схід сонця стрічати і цілющі трави збирати», які розташовані в екологічному куточку.

Популярними серед відвідувачів бібліотеки є екологічні трибуни з циклу «У долі природи – наша доля», що включають елементи театралізації, які дозволяють у живій формі розповісти про зникаючі види тварин та рослин заповідної зони. Велику аудиторію збирали презентації нових книг, у т. ч. місцевих авторів І. Я. Дубровіна «Охраняемые растения Краснолиманского района», А. Пасічника, Я. Курбатова «Краснолесье Донбасса», заочні мандрівки до заповідника «Крейдяна флора», конкурси «Дивацтва й курйози, таємниці й загадки».

Вже декілька років у бібліотеці працює клуб за інтересами «Буду я природі вірним другом», основним завданням якого є навчання підлітків гармонійному спілкуванню з природою. На кожному засіданні проводяться заходи, об'єднані в еколого-

краєзнавчий цикл «Все задумано мудро в природі, треба жити в мирі і згоді».

На першому етапі роботи клубу було оформлено карту району з позначеними на ній пам'ятниками природи. Ретельно збиралося досье на кожен із цих пам'ятників (місцезнаходження, адміністративна адреса, характеристика кордонів, нормативний акт про визнання пам'ятника природи). Як додатки були підготовлені списки літератури, де зібрані описи рідкісних рослин, тварин, відомості про ріки, озера, лісові масиви.

Наступним етапом стало дослідження Українського природно-степового заповідника Національної академії України «Крейдяна флора», що знаходиться на території Криволуцької сільради. На основі корпоративної роботи бібліотеки з Регіональним відділенням Державного управління навколишнього природного середовища в Донецькій області, Державним підприємством «Краснолиманське лісове господарство», науковими співробітниками заказника «Крейдяна флора» здійснюється екологічна просвіта мешканців Кривої Луки, особливо дітей та молоді. Під час проведення різноманітних заходів представники цих установ доводять до місцевої громади відомості про стан роботи в заказнику, звертається увага на необхідність дбайливого ставлення до оточуючого природного середовища.

З метою залучення усіх краснолиманців до вирішення екологічних проблем виконавчим комітетом міської ради була розроблена програма «Чисте місто», а міська газета «Зоря» оголосила конкурс з оригінальною назвою «На кращий смітник», переможці якого заносились на дошку ганьби газети. Сільська бібліотека зробила свій внесок у реалізацію цієї програми, ставши активною учасницею всіх суботників із прибирання території, ініціатором проведення акції «Чисте подвір'я», під час якої знищувались шкідливі рослини, прибиралися смітники. Такі заходи стали показником усвідомлення мешканцями села необхідності дотримання чистоти території, турботи про природне середовище та його розквіт.

Важливим аспектом діяльності бібліотеки її завідувачка вважає екологічне краєзнавство, пріоритетним напрямком якого є популяризація сільського зеленого туризму та підтримка ідеї відновлення і охорони пам'ятників природи. Цю діяльність бібліотека здійснює у співпраці із Всеукраїнською спілкою сприяння сільському зеленому туризму, Краснолиманським відділом регуляторної

політики Державного управління навколишнього природного середовища в Донецькій області. За підтримки голови правління Спілки знято документальний фільм про початок розвитку екотуризму в селі Крива Лука. Започаткувала цю справу завідувачка сільської бібліотеки Н. О. Задорожня, власниця приватної садиби «У Наталки». Чиста екологічна зона, охоронні території залишають у відпочиваючих незабутні враження.

За значний внесок у справу охорони природи, формування у молоді екологічної культури відділом природного середовища міськвиконкому бібліотеці подаровано добірку періодичних видань і плакатів.

Маючи певний досвід щодо екологічного просвітництва, завідувачка Криволуцької бібліотеки бачить її майбутнє в подальшому розвитку цього напрямку діяльності та закріпленні партнерських стосунків із природоохоронними закладами та організаціями, розширенні інформаційного поля бібліотеки, створенні екологічного банку даних і підвищенні рівня екологічної культури місцевої громади.

КВІТНИ, РІДНА СТОРОНА, НІБИ КВІТКА ВЕСНЯНА

З досвіду роботи Рубцівської сільської бібліотеки-філії № 17

Кожна людина – родом із дитинства. Але життя показує, що з плином часу втрачаються зв'язки поколінь, знання про свій родовід. Тому з метою залучення як дітей, так і дорослих до родинних витоків, відновлення традицій і збереження різноманітних обрядів предків, виховання почуття любові до рідної землі, її історичного минулого, поваги до односельців, що складають славу і гордість своєї маленької батьківщини, Рубцівська сільська бібліотека впровадила інноваційну модель організації своєї діяльності в якості бібліотеки-світлиці.

Мешканці села Рубці залюбки приходять до бібліотеки, де панує привітна й затишна атмосфера. Завідувачка бібліотеки Катерина Павлівна Савченко доклала багато зусиль для організації внутрішнього простору, створення комфортного середовища. Інтер'єр бібліотеки оформлено в національному стилі. Важливим його елементом є народознавчий куточок «До животворних джерел», де зібрані предмети народного ужиткового мистецтва: плетені й глиняні вироби, рогачі, чавунки, рушники, подаровані мешканцями села та вироби, зроблені руками бібліотекаря. Ця експозиція дає уявлення про те, як жили наші предки, якими предметами побуту користувалися.

Зацікавленість відвідувачів викликає інформаційна зона «Святами дзвенить українська хата», у якій представлені календар релігійних та народних свят, добірки сценаріїв проведення таких заходів, тематична папка «Святки».

У своїй діяльності з популяризації народної культури бібліотека використовує різноманітні форми масової роботи. Її важливим напрямком є збирання та збереження свідчень старожилів про народні свята, які на довгі роки були вилучені з дозвіллевої діяльності. Пізнавальний характер мали зустрічі зі старожилами «Розкажи своїм онукам», під час яких прабабусі та бабусі ділилися

спогадами про свята народного календаря, народні звичаї, що були характерними для цієї місцевості.

Кругозір користувачів бібліотеки розширюють вечори-обряди «Від народної скарбниці відвертатись не годиться», уроки виховання «Хто людям добра бажає, той і собі має», історико-ігрова експедиція «Як жили наші предки», година українських звичаїв «Що не край, то свій звичай», година залучення до фольклору «Перехрестя веселих забав».

Про багатство кольорів рушника, талант місцевих майстринь Л. М. Гомон, Г. І. Гармаш, М. Г. Колісник йшла мова на святі рушника «Біле поле полотняне рушником барвистим стане». На цьому святі відбулося урочисте відзначення 80-річчя від дня народження Марії Григорівни Колісник, що стало значною подією в житті сільської громади. Ця тендітна жінка є берегинею і спадкоємицею родинного оберегу – рушника. У бабусиній скрині зберігаються обрядові та побутові рушники, які мають довгу і цікаву історію, завжди були і є невід'ємною складовою українських звичаїв і традицій, одним із українських національних символів.

Бібліотека постійно веде роботу на допомогу навчальному процесу. Крім інформаційного забезпечення навчання школярів, завідувачка бібліотеки бере безпосередню участь у розробці шкільних уроків. Наприклад, разом із викладачем української мови та літератури О. С. Макогон була розроблена програма інтегрованого уроку «Тарасову правду не зітнуть віки». До нього був оформлений фрагмент української хати, іконою Божої Матері на покуті, увінчаною рушником, із засвіченою лампадою. Під час заходу йшлося про великих митців слова: Василя Стуса, Володимира Симоненка, Олексу Тихого (останній працював викладачем математики в сільській школі в 1952 р.), біля їхніх портретів були запалені свічки, священнослужитель прочитав молитву про міцність людського духу і глибину віри.

Сільська бібліотека веде пошукову роботу з історії населеного пункту, пише його літопис. Зібраний матеріал став основою альбому «Моє село – для мене ти єдине», оформленого до 50-річчя заснування села Рубці. У теці «Люди високого духу» зібраний матеріал про славетних земляків, які є гордістю села. Вже стало традицією для бібліотеки брати активну участь у святі села «Ах село, ти село, ти моє джерело». На святі звучать щирі привітання, поезія, музика, за участь у різноманітних конкурсах мешканці села отримують подарунки та квіти

від сільської ради. Важливим елементом свята є тематична виставка «Рукам – робота, душі – свято», на якій експонуються вироби народних майстринь: в'язання, гаптування, вишивання. Поряд із виробами жителів села представлена література, яка містить необхідну майстру інформацію та може надихнути на пошук нового оригінального стилю, сприяти удосконаленню його майстерності.

Більшу частину читацького контингенту бібліотеки складають жінки, які потребують спілкування, розширення кругозору, реалізації своїх талантів. Враховуючи їх побажання, при бібліотеці в 1995 р. було створено жіночий клуб «Світлиця». Очолює його директор Будинку культури Ольга Михайлівна Швець, яка добре знає, як працювати з людьми і для людей, організовувати їх дозвілля. Завдяки творчій і завзятій роботі активу клубу – В. К. Гаврик, Л. О. Лень, О. Є. Соловйової – клуб «Світлиця» став відомим не тільки у селі, а й за його межами.

Учасниці клубу щомісяця збираються на засідання, на яких обговорюють теми та проблеми, що хвилюють жінок, прочитані книги. Жінки розповідають цікаві життєві історії, залюбки співають, читають вірші та слухають музику.

Клуб активно співпрацює з сільською радою, жіночою радою, місцевим відділенням територіального центру з обслуговування одиноких і пристарілих. Чимало заходів проводиться спільно з Будинком культури. Серед них цікаві зустрічі з відомими людьми села, такими як народний умілець, різьбяр по дереву В. П. Конопля, вироби якого прикрашають бібліотеку, дитячий садок, стали експонатами шкільного музею.

Вже стало доброю традицією збиратися у «Світлиці» напередодні релігійних і народних свят. Найбільш улюбленими є новорічні і різдвяні свята «Зимовий вернісаж».

Цікавою та захоплюючою виявилася конкурсна програма «Нумо, бабусі!». У ній взяли участь такі активістки, як бухгалтер агрофірми Т. М. Костенко, завуч школи С. І. Міщенко, медичний працівник О. М. Колісник, колишня доярка О. М. Лень, викладач української мови та літератури О. С. Савченко, які змагались у номінаціях «Наймудріша кухарка», «Найспритніша бабуся», «Бабуся співачка-жартівниця» тощо.

Із задоволенням члени клубу беруть участь у бібліотечних витівках. Особливо запам'ятався жінкам День сміху «Україна сміється», на якому звучали гуморески, анекдоти, байки, співались

жартівливі пісні та частівки. Головними героїнями Дня сміху були Палажка і Параска, чії дотепи і гумористичні коментарі подарували чимало приємних хвилин гостям заходу.

У межах клубу проходять святкування днів народження, інформаційні калейдоскопи «Сучасне оформлення квартири», обговорюються статті з періодичних видань «Інтерфлора», «Дім, сад, город». Тут оформлена скринька порад «Цікавинки з бабусиної скрині», де збираються старовинні рецепти від старожилів села, що можуть стати в нагоді. Жінки із задоволенням користуються корисними порадами, діляться своїми досягненнями та успіхами.

Багаторічне функціонування клубу «Світлиця» спонукало його учасниць створити архів, де дбайливо зберігаються вирізки з газет, фотографії, відгуки членів та гостей. Усі ці матеріали становлять історію клубу, в якому є частинка душі кожного учасника. «Світлиця» живе, діє, згуртовує людей, дає їм розраду, дарує чудові хвилини гарного настрою і спілкування.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
БІБЛІОТЕКА ЯК ЦЕНТР ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ПРАВОВИХ ОРІЄНТИРІВ <i>З досвіду роботи міської бібліотеки-філії № 1</i>	5
КРОК У БЕЗСМЕРТЯ <i>З досвіду роботи Шандриголівської сільської бібліотеки-філії № 21</i>	9
ЗБЕРЕЖЕМО СМАРАГДОВУ КРАСНОЛИМАНЩИНУ <i>З досвіду роботи Криволуцької сільської бібліотеки-філії № 12</i>	12
КВІТНИ, РІДНА СТОРОНА, НІБИ КВІТКА ВЕСНЯНА <i>З досвіду роботи Рубцівської сільської бібліотеки-філії № 17</i>	16

Підп. до друку 14.08.2008. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Друк різнографний. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. 1,3.
Обл. вид. арк. 1,1. Зам. 1-081408. Наклад 120 пр.

Видавниче підприємство «Східний видавничий дім»
(Державне свідоцтво № ДК 697 від 30.11.2001)
83086, м. Донецьк, вул. Артема, 45
тел./факс (062) 338-06-97, 337-04-80